

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/34, p. 121-130

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12777>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

RUS DİLİ ÖĞRETİM SİSTEMİNDE ADAPTE EDİLMEMİŞ GÖRSEL İŞİTSEL MATERYALLERİN KULLANIMI

Bahar DEMİR - Natalya RUMYANTSEVA** - Olga FİSENKO***
Veronika MATVEYENKO**** - Ersin ÇETİNKAYA******

ÖZET

Bu makale, yabancı dil olarak Rusça öğrenen yabancı uyruklu öğrencilere, ulusal kültürel öğelerle konuşmanın sözcük boyutunu öğretmek amacıyla sınıfta görsel ve işitsel yardımcılarının kullanım sorunlarına ayrılmıştır. Araştırma, sesli ve görsel yardımlar kullanarak filoloji öğrencilerine Rusça kelime öğretiminin metodik ilkelerini belirtmekte, ulusal öğelerle donatılmış sözlüklerle çalışma yöntemlerini incelemektedir. Yazarlar, Rus masallarının görselleştirilmiş versiyonlarının temelinde, genel Rus dili kelime hazinesinin önerilen yöntemlerini ve spesifik ulusal kültürel bileşenlerini tam olarak açıklamakta ve desteklemektedir. Makalede Rus dili öğretimi için görselleştirilmiş Rus folklor masallarını kullanan yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine ulusal kültürel öğelerle Rusçayı öğretmek, dilsel ve metodolojik bir sistem olarak açıklanmaktadır. Yazarlar, öğrencilerin kelime hazinesini geliştirmeye yönelik özgün bir yöntem, alıştırma ve ödev sistemi önermektedir. Makalede, Rusça kelime hazinesi ile gerekli çalışma yönteminin somatizasyonunun (açıklanmasının) gerekli olduğu ortaya konulmuştur. Makalede milli içeriğe sahip olarak donatılmış, adapte edilmemiş görsel-işitsel materyallerin kullanımı (Rus filmleri ve hikâyeleri) ile yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine canlı ve güzel bir formda Rus halk kültürünün elementlerinin gösterimi, Rus folkloru hakkındaki bilgi birikiminin arttırılması ve Rus dili kelime hazinesini genişletmeye yardımcı olan tüm dilsel didaktik eğitim sistemi incelenmektedir. Filoloji eğitimi alan yabancı uyruklu öğrenciler geleceğin dilbilimcileri, çevirmenleri, uzmanları, Rus dili öğretmenleri ve toplumla ilişkili

*Doç. Dr., Prof. Dr. RAE Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: bahargunes@list.ru

**Prof. Dr. Hakların Dostluğu Üniversitesi, Rus Dili ve Genel Eğitim Bilimleri Fakültesi, Rus Dili Bölümü, El-mek: natrum1@yandex.ru

*** Doç. Dr. Çalışma ve Sosyal İlişkiler Akademisi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Rus Dili Bölümü, El-mek: olfiss@list.ru

**** Yrd. Doç. Dr. Hakların Dostluğu Üniversitesi, Rus Dili ve Genel Eğitim Bilimleri Fakültesi, Rus Dili Bölümü, El-mek: veronikabelle@mail.ru

***** Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü, ecetinkaya@agri.edu.tr

olarak gazeteci vb. olacaklardır. Yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ) uzmanları, profesyonel iş hayatına hazırlığın gerekli bir bileşeni olarak incelenmektedir. Bu yüzden yabancı uyruklu filologların eğitimleri çok büyük bir önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Rusça, milli içeriğe sahip olarak donatılmış kelime bilgisi, adapte edilmemiş görsel-işitsel materyaller, yabancı uyruklu filoloji öğrencileri, pratik öğretim sistemi.

USING UNADAPTED AUDIOVISUAL MATERIALS IN SYSTEM OF RUSSIAN VOCABULARY TEACHING

ABSTRACT

This article is devoted to the problems of using audio and visual aids in class to teach the lexical aspect of speech with national cultural elements to Level II certificate philological foreign students learning Russian as a foreign language. The research specifies the methodical principles of teaching Russian vocabulary to philological students using audio and visual aids; it studies the methods of working on national colored lexis. Authors fully describes and substantiates the proposed methods of teaching general Russian vocabulary as well as its specific national cultural component on the basis of screen versions of Russian fairy tales. Competent approach to Russian language teaching is explained in the article, which is allowing to create a linguistic and methodological system of teaching Russian vocabulary with national cultural elements to foreign philological students using screened Russian folk fairy tails. Authors suggest an original method and system of exercises and assignments aimed at building up and improving students' vocabulary. It is proved in the article that necessary method of work with national colored Russian lexis is its' somatization (explaining). The aim this study is to examine the whole linguistic didactic education system that helps showing Russian public culture elements to foreign philology students in a nice and lively way by using unadapted audiovisual materials that are equipped with national contents. And it also aims to examine this system also helps increasing fund of knowledge about Russian folklore and Russian vocabulary. So foreign people who get the philology education future linguists, interpreters, authorities, teacher of Russian and journalists in relation to society. The linguists of Russian as a foreign language, are examined as a necessary part of preparation to professional business life. Therefore, the training of foreign philologists is very important.

STRUCTURED ABSTRACT

Using Unadapted Audiovisual Materials In System of Russian Vocabulary Teaching

The activities of foreign national philologist- Russian linguists after their education in Russia means that Russian language, history, culture and literature gain popularity outside of Russia.

Turkish Studies

So foreign people who get the philology education future linguists, interpreters, authorities, teacher of Russian and journalists in relation to society. The linguists of Russian as a foreign language, are examined as a necessary part of preparation to professional business life. For this reason, increasing the ability of using audiovisual materials in the education of foreign national Russian linguists, become an important subject.

The identification of the problem

Higher vocational education in the Russian Federation is considered to be a qualified method of education in which the student and the teacher have a mutual relationship, leaving the passive methods of teaching the structure of this educational process to active and interactive methods, despite the requirements of the federal state education standard. There is a need of a standard of federal state education and high vocational training, but this education process is presumed as an interactive method and interrelationship between teacher and student.

Foreign philologists who don't care enough about national-cultural words use the reproduction method of education instead of competence based approach in teaching Russian as a foreign language lesson, course books and studies about Russian languages.

As the experiments show, examined word units in the related disciplines cause significant difficulties for foreign students in understanding teaching materials and as a result, the unaccountable materials in teaching Russian elicit, in advance, a lack of objective competence that causes a decrease in motivation.

The aim of the Study

The aim this study is to examine the whole linguistic didactic education system that helps showing Russian public culture elements to foreign philology students in a nice and lively way by using unadapted audiovisual materials that are equipped with national contents. And it also aims to examine this system also helps increasing fund of knowledge about Russian folklore and Russian vocabulary.

The Method

More than one methods are used in order to realize the aims shown: analytic- descriptive method: study of scientific and scientific-methodological literature according to related research; comparing the studies of different Audiovisual Materials with a technical and didactic view; experimental and empirical method: learning and generalizing the existing teaching experiment by using audiovisual materials.

Pedagogical controlling method: equipping the philology students that learn Russian as a foreign language professionally and also having these students gain the lessons of literature, history, linguistics, folklore professionally; survey- diagnosis (diagnostic) method: the survey that diagnosis part is applied interview; imitation (modernization) method: practical, draft lesson method, as a part of video courses about Russian as a foreign language. Formalizing method: The experimental teaching method that is applied with the aim of examining the efficiency of the

Turkish Studies

techniques advised. Statistic method: the method of assessment the experienced methods with the aim of admitting the hypotheses and having the foreign philology students learn new words, linguistic-cultural materials.

Components of the vocabulary teaching system that is equipped with national ingredients Using Audiovisual Materials to the foreign philologists: The aims of the System:

Strategic system: building the language personality of foreign philologists that have much knowledge about the culture, concept and the importance of Russian language and can recognize both written and oral texts.

Practical system: building the language personality of foreign philologists that are ready to comprehend the material facts and to join to educational communication.

The educational system: building the social personality of foreign philologists who both know the prestigious culture of Russia and are ready to introduce the historical, literal aspects outside of Russia. Achievement of these goals can be done in a logical order: by synchronizing the school timetable according to philology aspects that enable lots of different philology texts, making general culture studies, and by having students recognize comprehensively Russian linguistic-cultural understanding.

The principles of the system: The element of the unity of language and culture education; the element of matching the word contents of philology lesson field and education materials on teaching Russian as a foreign language.

The content of the system: The study methods and procedures of the movies about the Russian tale are described above.

The Terms of the system's working: using the movies about the Russian tale as an education source in order to support cognitive and educational components; making the devices necessary to study on the movies; the profile of the philology education, mastery level on Russian as a foreign language and the national-psychological characteristics of learners.

The Study method of Visualized Russian tales: The Study method of Visualized Russian tales combines the study methods with the video materials and folklore texts. For this reason, this method requires from teacher to analyze the text (specially the vocabulary that contains national-cultural elements) and to have the visual contents of the tales. The methodical system of the folklore text and visualization doesn't distinguish as a part of the learned lesson (Russian history etc.). It is based on verbal-cultural explanations adapted by teachers on the books that are prepared according to levels of Russian as a foreign language addressing to religious and national identities of the learners.

The stages of explaining the folklore text verbally-culturally:

1) identifying the unity of the national-cultural components in the folklore text

Turkish Studies

2) classification of identified components according to subjects (heroes, anti-heroes, geographic names, objects, idioms etc.) and lexical features (proper nouns, epithets, comparings, the startings and the endings of the text)

3) Making the verbal-cultural explanations belonging to identified units (at this stage it is necessary to use the dictionary of the country's linguistics and verbal-cultural words in accordance with the aims.)

4) the translation that make an explanation to interlanguage used in the class (there appears one of the technics of semantic progress and management)

Semantic progress appears to be one of the important methods in the process of study on verbal-cultural components and vocabulary; explanation of the concepts and facts that missing on students' own mother language or contain national associations (language unit containing national-cultural components)

The study of methodical units containing National – cultural components means that the translations of these components, written explanations, the teacher's oral explanations and audiovisual presentations are done. The word units that are chosen correctly according to a folklore text and the lingual-cultural explanations for these units cause some basic problems bringing out when the learners study with visual materials. The lingual-didactic education system that are adapted with national contents for foreign philologists and are used as Russian tale movies on the lessons, can be explained with the algorithm given below

Keywords: The foreign national Russian linguists, Audiovisual Materials, Practical Teaching System.

Giriş

Yabancı uyruklu filolog-Rus dili uzmanlarının Rusya'daki eğitimlerinden sonra olan faaliyeti Rusya dışındaki Rus dilinin, tarihinin, kültürünün, edebiyatının popülerlik kazanması ve yaygınlaşması manasına gelmektedir. Bu nedenle filoloji eğitimi alan yabancılar geleceğin dilbilimcileri, çevirmenleri, uzmanları, Rus dili öğretmenleri ve toplumla ilişkili olarak gazeteci vb. olacaklardır. Yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ) uzmanları, profesyonel iş hayatına hazırlığın gerekli bir bileşeni olarak incelenmektedir. Yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine yönelik olan Rus dilinin kelime hazinesinin pratik öğretim sistemindeki görselleştirilmiş Rus halk masallarının dilsel-kültürel potansiyeli, öğrenilen disiplin üzerine olan öğretmenlerin derslerinde ve milli içeriğe sahip olarak donatılmış bir şekilde hazırlanan ders kitaplarının ('Slav Filolojisine Giriş', 'Ulusal Tarih', 'Rus Dili Sözcükbilimi', 'Dili Öğrenilen Ülkenin Dil Kültürü', 'Ülke Dilbilimi', 'Rus Sözlü Halk Sanatı', 'Rus Dili Deyimleri') metinlerinde genelde algılama sürecini çok daha kolaylaştıran Rusya'nın çok çeşitli hayvanlar âlemini (*ayı, kurt, tilki, inek, at, kuğu, turna balığı, kurbağa, güvercin, turna kuşu, kartal, ördek, vb.*), kadim şehir hayatını (*beyaz taşlı çar sarayı*), kadim köylü hayatını (*Rus köylü hayatı, köylülerin temel uğraşları, el sanatları, Rus milli erkek ve bayan kostümleri, süsleri: çar, soylu, köylü kıyafeti: lapti (Huş kabuğundan, ipten örülmüş pabuçlar), valenk i (bir tür keçe çizme), kulaklıklılı şapka, sarafan (köylü kadın elbisesi), kokoşnik (eski Rusya'da kadınların başlarına giydikleri giysi ya da başlık), çelenk, kurdeleler*), geleneklerini ve dinsel ayinlerini (*danslar, bayramlar, taç giyme/nikâh töreni*), milli yaşam alanlarını (*kulübe etrafındaki*

Turkish Studies

çit, Rusya'nın güneyindeki kil kulübeleri, Rusya'nın kuzey ve orta kesimlerinde bulunan kuleler ve eski evler, ahır, Rus banyosu, Rus fırını), milli yemeklerini (blini (bir tür Rus krepisi), börek, ekmekek, kuliç (Ruslarda Paskalya bayramları için pişirilen bir çeşit tatlı çörek), kalaç (Ruslarda kilit şeklinde pişirilmiş buğday ekmeği, lapa)), gündelik hayata dair olan eşyalarını (hasır sepetler, tıyesok (huş ağacından yapılan silindir kutu), kil kaplar, beşik, semaver) göstermeye imkân vermektedir.

Problemin Ortaya Konulması

Rusya Federasyonu yüksek mesleki öğretim, federal devlet eğitim standardının gereksinimlerine rağmen bu eğitim sürecinin yapısı öğretimin pasif metotlarının yerini aktif ve interaktif metotlara bırakan, öğrenci ve öğretmenin karşılıklı ilişkilerde bulunduğu nitelikli bir eğitim metodu olarak düşünülmektedir. Eğitimin yeniden üretim metodu milli-kültürel bileşenleri içeren sözcük birimlerine yeteri kadar önemi veremeyen yabancı uyruklu filologlar için yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ) derslerinde, ders kitaplarında ve Rus dili üzerine yapılmış olan çalışmalarda aktif bir şekilde eğitime olan yetkinlik bazı yaklaşımların yerini almaktadır. (1, s.119) Deneyimlerin gösterdiği üzere ilgili disiplinlerin içeriğinde var olan incelenmiş sözcük birimleri öğretim materyallerinin yabancı uyruklu öğrenciler tarafından algılanma aşamasında önemli zorluklara neden olmakta ve sonuç olarak ise Rus dilinin öğreniminde anlaşılmayan materyallerin motivasyon düşüklüğüne neden olduğu nesnel yetkinliğin eksik oluşumunu önceden ortaya çıkarmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı milli içeriğe sahip olarak donatılmış, adapte edilmemiş görsel-ışitsel materyallerin kullanımı (Rus filmleri ve hikâyeleri) ile yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine canlı ve güzel bir formda Rus halk kültürünün elementlerini göstermeye, Rus folkloru hakkındaki bilgi birikimini arttırmaya ve Rus dili kelime hazinesini genişletmeye yardımcı olan tüm dilsel didaktik eğitim sistemini incelemektir.

Yöntem

Gösterilmiş olan amaçları gerçekleştirebilmek için birden çok metot kullanılmıştır: *analitik-tanımlayıcı metot*: ilgili araştırmaya göre bilimsel ve bilimsel-metodolojik edebiyatın öğrenimi; *karşılaştırmalı yöntem*: teknik ve didaktik bakış açısıyla farklı görsel-ışitsel araçların öğreniminin karşılaştırılması; *deneysel (ampirik) yöntem*: ışitsel-görsel materyallerin kullanımı ile mevcut öğretim deneyiminin öğrenilmesi ve geliştirilmesi; *pedagojik denetim yöntemi*: yabancı dil olarak Rusça eğitimi (RKİ) alan filoloji öğrencilerinin profesyonel olarak donatılması ve aynı zamanda öğretilen edebi, tarihi, dilbilimsel, folklor ders konularının bu öğrencilere profesyonel olarak kazandırılması; *anket-teşhis (diyagnostik) yöntemi*: teşhis kesiminin uyguladığı anket, mülakat; *taklit (modelleştirme) yöntemi*: yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ) üzerinde çalışılan video kursları çerçevesinde pratik, taslak ders metodu; *şekillendirme yöntemi*: tavsiye edilen tekniklerin etkinliğini test edebilmek amacıyla yapılan deneysel öğretim yöntemi; *istatistiksel yöntem*: hipotezleri teyit edebilmek ve yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine yeni kelimeleri yani dilsel-kültürel materyalleri edindirebilmek amacıyla deneyimlenmiş yolları değerlendirme yöntemi; *araştırma sonuçlarının nicel ve nitel değerlendirme yöntemi*.

Görsel-İşitsel Materyallerin Kullanımı İle Yabancı Uyruklu Filologlara Milli İçeriğe Sahip Olarak Donatılmış Kelime Hazinesini Öğretme Sisteminin Bileşenleri: Sistemin Amaçları: *Stratejik sistem*: Rus dil kültürü, kavramı, önemi hakkında birden çok bilgi sahibi olan ve farklı stillerdeki hem yazılı hem sözlü metinleri ayırt edebilen yabancı uyruklu filologların dil kişiliklerini oluşturma; *pratik sistem*: maddi bilgileri tam olarak algılamaya ve dersin içeriğine göre eğitimsel iletişime katılmaya hazır olan yabancı uyruklu filologların dil kişiliklerini oluşturma; *eğitici sistem*: hem Rusya'nın saygın kültürünü bilen hem de Rusya dışında bu kültürün tarihi, edebi

vb. yönlerini tanıtmaya hazır olan yabancı uyruklu filologların sosyal kişiliklerini oluşturma. Bu amaçlara ulaşmak mantıksal sırayla birbirinden ayrı olarak birçok filoloji metninin oluşturulmasına imkân veren, filoloji alanlarına göre ders programlarının senkronize edilmesi ve genel kültür bağlamı oluşturulmasının, öğrenciler tarafından Rus dilsel-kültürel anlayışının kapsamlı bir şekilde algılanmasının yardımıyla gerçekleştirilir.

Sistemin Prensipleri: Dil ve kültür eğitimi *birliği ilkesi*; yabancı dil olarak Rusça öğretimi(RKİ) üzerine olan pratik eğitim materyallerinin ve filoloji ders alanlarının sözcük içeriklerinin *eşleştirilmesi ilkesi*; yabancı uyruklu filoloji öğrencileri gruplarında ki zenginliği ve hem eş zamanlı hem de art zamanlı yönlerde Rusya'nın edebiyatını, kültürünü, tarihini *maksimum olarak ortaya çıkarma prensibi*.

Sistemin İçeriği: Rus masal türündeki filmlerin çalışma metotları ve yöntemleri yukarıda açıklanmıştır. Sistemin gerçekleştirilmesinin koşulları: bilişsel ve eğitsel bileşenleri desteklemek için bir eğitim kaynağı olarak Rus masal türündeki filmlerin kullanımı; filmlerle çalışmak için gerekli olan metodolojik aparatların oluşturulması; filoloji eğitiminin profili, yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ)ne hâkimiyet seviyesi ve eğitilenlerin milli-psikolojik özellikleri.

Görselleştirilmiş Rus Masallarıyla Çalışma Yöntemi: Görselleştirilmiş Rus masallarıyla çalışma yöntemi video materyalleri ve folklor metniyle çalışma yöntemlerini birleştirmektedir. Bu nedenle yöntem öğretmenden metnin analizini (özellikle milli-kültürel bileşenleri içeren sözcük dağarcığı) ve masalların görsel içeriğini talep etmektedir. Folklor metninin ve görselleştirme işinin metodik sistemi öğrenilen dersin (Rusya tarihi vb.) kitabının parçaları olarak ortaya çıkmamakta, öğrencilerin dini ve milli kimliklerine hitap eden yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ) nin seviyelerine göre hazırlanmış olan kitaplarda öğretmenler tarafından adapte edilmiş dilsel-kültürel açıklamalara dayanmaktadır. Folklor metninin dilsel-kültürel açıdan açıklanmasının etapları: 1) folklor metninde ulusal-kültürel bileşenlerin birliğinin belirlenmesi; 2) belirlenmiş bileşenlerin konularına(kahramanlar, anti kahramanlar, coğrafi isimler, gündelik eşyalar, deyimler v.b.) ve sözcüksel özelliklerine göre sınıflandırılması(özel isimler, epitetler, kıyaslamalar, metnin başlangıcı ve bitişi); 3) belirlenmiş birimlere ait olan dilsel-kültürel açıklamaların yapılması (bu etapta ülke dilbiliminin sözlüklerine ve dilsel-kültürel sözlüklere amaca uygun bir şekilde başvurmak gereklidir.); 4) sınıfta kullanılan ara dile açıklama getiren çeviri(yeni kelimenin semantik gelişiminin ve yönetiminin tekniklerinden biri ortaya çıkmaktadır). Dilsel-kültürel içeriğin sözcük dağarcığı ile çalışılması sırasında semantik gelişim önde gelen bir yöntem olarak ortaya çıkar: öğrencilerin ana dillerinde tamamen eksik olan ya da ulusal çağrışımlar barındıran kavram ya da olgunun açıklanması(ulusal-kültürel bileşenli dil birimleri). Ulusal-kültürel bileşen barındıran metodik birim çalışması, bu bileşenlerin çevirisi, yazılı açıklanması, öğretmenin sözlü olarak açıklaması ve görsel-işitsel sunum yapıldığı manasına gelmektedir. Doğru şekilde seçilmiş bir folklor metninde sözcük birimleri ve bu birimlere yönelik olarak rasyonel bir şekilde yapılan dilsel-kültürel açıklamalar öğrencilerin görsel materyallerle çalışmaları sırasında kendini gösteren temel zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Yabancı uyruklu filologlara yönelik olan milli içeriğe sahip olarak donatılmış ve derslerde Rus masal filmleri olarak kullanılan dilsel-didaktik eğitim sistemi aşağıda verilen algoritma ile açıklanabilir.

1.Etap: Öğretmenin ön hazırlığı(materyal tertip etme). 1. Verilen kriterlere göre malzeme seçimi: devlet eğitim standardı çerçevesinde filoloji derslerinde kullanılan görselleştirilmiş Rus masallarının sözselle ve görselle uyumu; filmin görselle ve işitselle kalitesi; yabancı uyruklu öğrencilerin zihinsel, psikolojik özelliklerinin hesaba katılması. → 2. Seçilen malzemenin eğitim amaçlı analizi. → 2.1. Masalları görselleştirme çalışması: filmin görselle-işitselle eşliğinin analizi: 1) Rusya'nın günlük hayatını, tarihini ve geleneklerini gösteren görselle birimlerin belirlenmesi; 2) Seçilmiş olan birimlere dilselle-kültürel açıklama getirilmesi. → 2.2.Masal metninin öğretmen tarafından analizi. → 2.2.2.

Sürekli epitetler, formül ve bağ, masalsi ifadeler, basit fiil sintagmaları (dizimleri), karmaşık anlatım sintagmaları(dizimleri), deyimler ve karşılaştırma formülü gibi verilen sözcük materyallerinin analizi. → 2.2.3. Konuyla ilgili belirtiyeye göre sözcük birimlerinin farklılaşması(coğrafi isimler, kahramanlar, tarihsel olaylar, gündelik şeyler, kıyafetler), dilsel-kültürel açıklamaların bir araya getirilmesi. → 2.2.4. Alıştırma ve ödevlerle oluşturulmuş film organizasyonu. → 2.2.5. Çalışılan materyalin girişine, geliştirilmesine ve kontrolüne yönelik sözcüksel-dilbilgisel alıştırmalar hazırlama. → 2.2.6. Filmin (masal) konusuna göre ek metinlerin seçimi, çalışılan sözcük malzemesini içermek zorunda olan alıştırmaları hazırlama.

2.Etap: İnceleme yapmak için sınıf hazırlık çalışması: 1) nesnenin belirlenmesi (masalın konusuna göre giriş konuşması); 2) İncelemeye hazırlık (yazılı dilsel-kültürel açıklamalara aşinalık kazanma, film ile çalışma, ödevleri ve alıştırmaları yapma).

3.Etap: Sınıf incelemesi: 1) sunulan materyalin konusal yapısı; 2) öğrencilere diğer kelime ve ifadelerin yazımı; 3) konusal parçaların gösterimi arasındaki molalarda soru-cevap formu.

4.Etap: Sınıfta yapılan inceleme sonrası uygulananlar: 1) filmi tartışma; 2) sözlü ve yazılı alıştırmaları yapma.

5.Etap: Ek metinlerle sınıf dışı çalışma ve alıştırmaların yapılması.

Bulgular

Yürütmüş olduğumuz bu çalışma yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine yönelik olan Rus dilinin pratik öğretim sisteminde adapte edilmemiş görsel-işitsel materyallerin kullanımının bu öğrencilerin bilişsel faaliyetini önemli ölçüde canlandırdığını ve milli içeriğe sahip olarak donatılmış sözcük birimlerinin anlaşılma sürecini kolaylaştırdığını göstermiştir.

Yabancı uyruklu filoloji öğrencilerine yönelik olan Rus dilinin pratik öğretim sisteminde adapte edilmemiş görsel-işitsel materyallerin kullanımı deneyimlerini bir araya getirerek yabancı uyruklu öğrencilerin Rus filmlerini Rus dilinde anlama problemlerini, yöntemlerini ve kazanımlarını ortaya koyacağız:

a). Adapte edilmemiş görsel-işitsel (filmler) materyallerin algılanışındaki psikolojik zorluklar her şeyden önce uzun süren bir kabul etme süreci ile alakalıdır. Bununla alakalı olarak filmin gösterimi sırasında görüntüyü durdurarak bölümler hakkında yorum yapılmalı ya da filmde geçen konunun anlaşılması için birkaç soru yöneltilmeli ve böylelikle uygun duraklama anları olmalıdır. Bunun gibi iki yönlü bir çalışma öğrencilerin psikolojik gerginliğini alır ve öğretmene izleme sürecinde ekranda olanların öğrenciler tarafından hangi düzeyde anlaşıldığını saptamaya imkân verir.

b). İletişimin dilsel formuyla ilgili olan zorluklar (dilsel ya da dilbilimsel). Öğrenilmemiş bir konu içeren metnin anlaşılma zorluklarının üstesinden gelme, genellikle metnin ve cümlelerin anlamlarını bir bütün olarak algılayabilme yetisini sağlamakla mümkündür(mantıksal varsayım). Bu yeti kelime gruplarının, cümlelerin ve bilinmeyen dilsel öğeler barındıran mikro metinlerin anlaşılmasını sağlayan alıştırmaların yardımıyla oluşur (Örneğin: içerisinde bilinmeyen kelimelerin bulunduğu mikro metni dinleyiniz ve bu kelimelerin anlamlarını belirlemeye çalışınız). Filmin algılanışı esnasındaki dilsel planın zorluklarını ortadan kaldırmak için filmde geçen tarihsel olayları öğrencilere önceden söylemek, eğer filmde geçiyorsa gerçekleri, atasözlerini, özlü sözleri açıklamak, numaraları, tarihleri belirtmek, kelimelerin mecazi anlamlarına dikkat etmek, dilsel bir analiz yapabilmek için kelimelerin listesini vermek zorunludur. Duyulmayan birkaç kelime olduğu durumlarda ise öğretmen bu kelimeleri yavaşça söyleyebilir ve tahtaya yazabilir). İletişimin anlamsal içeriği ile ilgili olan zorluklar (semantik). Gösterilen filmin isminin anlamsal içeriği iletişimin

anlamsal içeriği ile ilgili olan zorlukları kolaylaştırmaktadır. Eğitimin başlangıcında temel içeriği vermeden kısa bir tanıtımı önceden yapmak yararlıdır. Yeni sözcük materyalleri ile birlikte kelimeler artık öğrencilere yeterli derecede tanıdık gelecektir. Verilen durumdaki eğitimin etkisi öncelikle metnin içeriğini anlamada öğrencilerin ilgi düzeylerine bağlıdır. Görsel-işitsel materyalin içeriğine yönelik olan temel gereksinim zengin içerikli ve ilgi çekici olmasıdır. Verilen durumda ise iletişimin dil hacmi oldukça önemlidir. Bilgi yükünün önlenmesi amacıyla görülen ve duyulan konuların içeriğine göre aralıklarla verilmesi tavsiye edilmektedir.

c). Filoloji içerikli (sanatsal, folklorik) filmlerle ve metinlerle çalışırken ortaya çıkan dilsel-kültürel (dil dışı) zorluklar: ulusal-kültürel bileşenli dil birimlerinin tam metinde ortaya çıkması ve bu birimlerin fonksiyonlarının analizindeki zorluklar. Dilsel-kültürel (dil dışı) zorluklar film gösteriminden önce doğrudan ortadan kalkmaktadır: gerçekler, özel isimler, coğrafi adlar, tarihsel bilgiler, olaylar insanların hayatları ve faaliyetleri hakkında bilgi vermektedir. Zorlukların ortadan kaldırılması için filmin içeriğinin algılanması ve sözcük birimlerinin hatırlanması önemli bir nokta oluşturur ve sözsöz tahmin etme gelişir. Filmde eğer yazarın, bilim adamının, sanatçının vb. hayatı anlatılıyorsa öğretmenle birlikte bu insanın sanatını, zamanını ve çağını, o dönemin sanatsal ve edebi akımlarını içeren kısa bir ön konuşma gerekli olmaktadır. Böylelikle öğrenci filmin içeriğini anlamaya uygun olan talimatları alır.

Tartışma ve Sonuç

Elde edilen sonuçlar adapte edilmemiş görsel-işitsel materyallerle birlikte kullanılan Rus dili öğretiminin önerilmiş olan sistemdeki etkinliğini kanıtlamıştır. Masal filmlerinin yabancı dil olarak Rusça öğretimi (RKİ) derslerinde kullanılması yabancı uyruklu filologların temel yetkinliklerini geliştirmeye katkıda bulunmaktadır. Bu yetkinlikler: dilin sözcük birimlerini zenginleştirme ve sağlamlaştırma, öğrencinin dil bilgisi becerilerini arttırma, hayal güçlerini geliştirme, görülen şey hakkında analiz ve sentez yapma becerisini sağlamlaştırma. Görsel-işitsel araçların kullanımıyla yapılan eğitim sürecinde öğrenilen dilin kültürünün elementleri bariz bir şekilde daha iyi kavranır.

KAYNAKÇA

- Adonina, L.V., Fisenko, O.S., Çernova, N.V. (2015) *Tehnika "napravlennoye çteniyey" kak interaktivnyy metod raboti nad tekstom v inostrannoy auditorii // Aktualniye problemi gumanitarnih i yestestvennih nauk. – No:12(dekabr). Çast I.– S.119-121.*
- Andryuşina, N. P. vd. (2011) *Trebvaniya k Pervomu sertifikatsionnomu urovnyu vladeniya russkim yazikom kak inostrannim. Obşee vladeniye. Professionalnyy modul – SPB.: Zlatoust,-64 s.*
- Kazanskiy natsionalnyy issledovatel'skiy tehnologičeskiy universitet. – Tom 19. – No:1. – S. 544-557.
- Kolesov, V.V. (2000) *Drevnyaya Rus: naslediye v slove. Mir çeloveka. // SPB.: İzd-vo SpbGU, 326 s.*
- Kornilova, T.V.vd, (2015) *Komponenti lingvodidaktičeskoj sistemi obuçeniya inostrannih filologov natsionalno-okraşennoj leksike s ispolzovaniyem audiovideosredstv//*
- Larionova, A.A. (2016) *Elektronnaya lingvodidaktika: evrističeskiye vozmojnosti onlayn-testirovaniya po russkoj grammatike // Obrazovatelniye tehnologii i obşestvo.*
- Matveyenko, V. E. (2014) *Lingvodidaktičeskaya sistema obuçeniya inostrannih studentov-filologov natsionalno-okraşennoj leksike s ispolzovaniyem auidovideosredstv: Doktora Tezi. Moskova: Rusya Halkların Dostluęu Üniversitesi – 253 s.*

- Slesareva, İ. P.(1980) *Problemi opisaniya i prepodavaniya russkoy leksiki*. – M.: Russkiy yazık, – 180 s.
- Sternin, İ. A., Popova, Z. D. ve Sternina, M. A. (2004) *Lakunı i kontseptı v aspekte natsionalnoy spetsifiki yazıka i mışleniya // Russkiy yazık kak inostrannıy yazık*. Teoriya. İssledovaniya. Praktika. Vıp. VII. – SPB.: Sudarınıya –S.8-23.
- Şerba, L. V.(2002) *Prepodavaniye yazıkov v škole: Obşıye voprosı metodiki*. -3-e izd., ispri dopoln. – SPB.: Filologičeskiy fakultet CPBGU; M.: Akademiya, 2002. – 160 s.
- Şukin, A. N.(2006) *Obuçeniye inostrannım yazıkam: teoriya i praktika*. İzd. 2-e, ispri dopoln. –M.: Filomatis – 476 s.
- Şukin, A. N.(2008) *Sovremenniye intensivniye metodi i tehnologii obučeniya inostrannım yazıkam*. – M.: Filomatis -188 s.
- Tolstoy, N. İ.(1995) editörlüğünde *Slavyanskiye drevnosti: Etnolingvističeskiy slovar v 5-th tomah / – T. 1: A-G*. – M.: Mejdunarodniye otnoşeniya, – 584 s.
- Tolstoy, N. İ.(1999) editörlüğünde *Slavyanskiye drevnosti: Etnolingvističeskiy slovar v 5-th tomah / – T. 2: D-K. (Kroşki)* – M.: Mejdunarodniye otnoşeniya, – 704 s.
- Tolstoy, N. İ.(2004) editörlüğünde *Slavyanskiye drevnosti: Etnolingvističeskiy slovar v 5-th tomah / – T. 3: K. (Krug)* – M.: Mejdunarodniye otnoşeniya, – 704 s.
- Tolstoy, N. İ.(2009) editörlüğünde *Slavyanskiye drevnosti: Etnolingvističeskiy slovar v 5-th tomah / – T. 4: P. (Pereprava çerez vodu) – S (Sito)* – M.: Mejdunarodniye otnoşeniya, – 656 s.
- Tolstoy, N. İ.(2012) editörlüğünde *Slavyanskiye drevnosti: Etnolingvističeskiy slovar v 5-th tomah / – T. 5: S (Skazka)- Ya (Yaşeritsa)* – M.: Mejdunarodniye otnoşeniya – 736 s.
- Vagrina, L. (1998) *Slavyanskaya mifologiya: Slovar-spravočnik / – M.: L,nor, – 320 s.*
- Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo oblastnogo universiteta. Seriya: Pedagogika – No:3. –S.73-79.
- Vyunov, Yu. A. (2005) *Russkiy kulturnıy arhetip. Stranovedeniye Rossii*. – M.: Nauka, -480s.